

บทบาทของสัตว์เลี้ยงต่อสุขภาพจิต คุณภาพชีวิต และพลวัตทางสังคมของผู้เลี้ยงในสังคมเมืองร่วมสมัย

The Roles of Companion Animals in Mental Health, Quality of Life, and Social Dynamics of Owners in Contemporary Urban Society

วิลาวัลย์ จันทศรี¹ และเชษฐา นกน้อย^{2*}

Wilawan Jansri¹ and Chetsada Noknoi^{2*}

วันที่รับบทความ : 12/12/2568

วันแก้ไขบทความ : 14/03/2569

วันตอบรับบทความ : 20/03/2569

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นบทความวิชาการที่มุ่งวิเคราะห์บทบาทของสัตว์เลี้ยงในฐานะปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อสุขภาพจิต คุณภาพชีวิต และความสัมพันธ์ทางสังคมของผู้เลี้ยงในสังคมเมืองร่วมสมัย โดยอาศัยการสังเคราะห์องค์ความรู้จากสังคมวิทยา จิตวิทยา เศรษฐศาสตร์พฤติกรรม และบริหารธุรกิจ ภายใต้บริบทของสังคมเมืองที่เผชิญความโดดเดี่ยว ความเครียดเรื้อรัง และความเปลี่ยนแปลงโครงสร้างครอบครัว การศึกษาชี้ให้เห็นว่าสัตว์เลี้ยงมีบทบาทสำคัญต่อการลดความเหงา ลดความเครียด และสร้างความผูกพันทางอารมณ์ ซึ่งอธิบายผ่านทฤษฎีความผูกพัน และแนวคิดเรื่องความหมายในชีวิต นอกจากนี้ สัตว์เลี้ยงยังทำหน้าที่เป็นตัวกลางทางสังคมที่ช่วยเพิ่มปฏิสัมพันธ์ในชุมชน เสริมทุนทางสังคม และกระตุ้นการมีส่วนร่วมของครอบครัว ในมิติทางเศรษฐศาสตร์พฤติกรรม การเลี้ยงสัตว์สะท้อนคุณค่าทางใจ บรรเทาพื้นฐานทางสังคม ผลของความเป็นเจ้าของ (Endowment Effect) และการลงทุนเพื่อความสุขระยะยาว ขณะเดียวกัน อุตสาหกรรมสัตว์เลี้ยงเติบโตเป็นเศรษฐกิจสำคัญที่เอื้อต่อการสร้างงาน การพัฒนาวัตกรรม และธุรกิจบริการใหม่ ๆ บทความสรุปว่าสัตว์เลี้ยงไม่ได้เป็นเพียงผู้ให้ความรัก แต่เป็นองค์ประกอบสำคัญของสังคมเมืองที่ช่วยเสริมสุขภาวะจิตใจ สร้างคุณภาพชีวิต และขยายบทบาททางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน พร้อมชี้ทิศทางการศึกษานักวิชาการ นักธุรกิจ และผู้กำหนดนโยบายในการพัฒนางานวิจัยและนโยบายด้านสัตว์เลี้ยงในอนาคต

คำสำคัญ: สัตว์เลี้ยง คุณภาพชีวิต สุขภาพจิต สังคมเมือง

Abstract

This academic article analyzes the role of pets as a significant factor impacting the mental health, quality of life, and social relationships of pet owners in contemporary urban society. It synthesizes knowledge from sociology, psychology, behavioral economics, and business administration within the context of urban societies facing isolation, chronic stress, and changes in family structure. The study indicates that pets

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ

Assistant Professor Dr., Faculty of Economics and Business Administration, Thaksin University

² รองศาสตราจารย์ ดร., คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ

Associate Professor Dr., Faculty of Economics and Business Administration, Thaksin University

* Corresponding author: E-mail address: chetsada@tsu.ac.th

play a crucial role in reducing loneliness and stress, and fostering emotional bonding, as explained by attachment theory and the concept of meaning in life. Furthermore, pets act as social intermediaries, enhancing community interaction, strengthening social capital, and stimulating family participation. From a behavioral economics perspective, pet ownership reflects emotional values, social norms, the endowment effect, and long-term investment in happiness. Simultaneously, the pet industry has grown into a significant economic sector contributing to job creation, innovation, and new service businesses. The article concludes that pets are not merely providers of love, but are a vital component of urban society that enhances mental well-being, improves quality of life, and sustainably expands its economic role. It also provides direction for academics, businesspeople, and policymakers in developing future research and policies related to pets.

Keywords: Companion Animals, Quality of Life, Mental Health, Urban Society

บทนำ

ในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา สังคมเมืองทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทยกำลังเผชิญความท้าทายด้านคุณภาพชีวิตที่ซับซ้อนขึ้น ไม่ว่าจะเป็นความแออัด ปัญหาการเดินทาง ความโดดเดี่ยวทางสังคม (Urban Loneliness) ความเครียดจากการทำงาน และการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างครอบครัวขนาดเล็ก (Norris, 2020) ปัจจัยเหล่านี้ทำให้ประชาชนจำนวนมากแสวงหาวิธีดูแลสุขภาพทางใจผ่านวิถีชีวิตที่สร้างสมดุลระหว่างงานและชีวิต (Work-life Balance) และหนึ่งในแนวโน้มสำคัญที่เกิดขึ้นคือ การเลี้ยงสัตว์เลี้ยงซึ่งปรากฏเป็นค่านิยมสำคัญของคนเมืองยุคใหม่

การเลี้ยงสัตว์ไม่ได้ถูกจำกัดให้เป็นเพียงกิจกรรมสันทนาการ แต่ได้ขยายบทบาทเป็นส่วนหนึ่งของเศรษฐกิจสัตว์เลี้ยง (Pet Economy) ที่กำลังเติบโตอย่างรวดเร็วในหลายประเทศ รวมถึงไทยที่มีอัตราการเลี้ยงสัตว์เลี้ยงเพิ่มขึ้นเฉลี่ยปีละกว่า 10–15% (CMMU, 2025) ปรากฏการณ์นี้สะท้อนถึงความเปลี่ยนแปลงเชิงสังคมและเศรษฐกิจ ทั้งยังเชื่อมโยงกับแนวคิดด้านพฤติกรรมผู้บริโภค จิตวิทยา และทฤษฎีคุณภาพชีวิตในสังคมเมือง อีกทั้งการเลี้ยงสัตว์ยังสะท้อนพลวัตของความหมายใหม่ของครอบครัว (New Sense of Family) ที่มองสัตว์เลี้ยงเป็นสมาชิกครอบครัว ไม่ใช่เพียงทรัพย์สิน (Companion Animal Model) ทำให้บทบาทของสัตว์เลี้ยงมีการขยายจากระดับความรักใคร่ส่วนบุคคล ไปสู่บทบาทเชิงสังคม เศรษฐกิจ และความเป็นอยู่ ในชีวิตประจำวันของผู้เลี้ยง

จากงานวิจัยด้านสังคมเมืองและจิตวิทยาสุขภาพพบว่า สัตว์เลี้ยงช่วยลดความเหงา ลดความเครียด กระตุ้นกิจวัตรประจำวันที่มีความหมาย และช่วยให้คนเมืองมีส่วนร่วมทางสังคมมากขึ้น (Brooks et al., 2018; Kumari, 2024) สิ่งเหล่านี้ทำให้สัตว์เลี้ยงมีคุณค่าเชิงคุณภาพชีวิตที่ควรได้รับการศึกษาอย่างเป็นระบบในระดับวิชาการ บทความนี้จึงมุ่งนำเสนอการสังเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับบทบาทของสัตว์เลี้ยงต่อสุขภาพจิต คุณภาพชีวิต และความสัมพันธ์ทางสังคมในสังคมเมือง โดยเน้นการอธิบายผ่านกรอบแนวคิดด้านบริหารธุรกิจ สังคมศาสตร์ และพฤติกรรมมนุษย์ ซึ่งจะพื้นฐานความเข้าใจสำคัญสำหรับทั้งนักวิชาการ นักธุรกิจ และผู้กำหนดนโยบายในอนาคต

แม้ว่าจะมีงานวิจัยจำนวนมากที่ศึกษาบทบาทของสัตว์เลี้ยงต่อสุขภาพจิตหรือความผูกพันระหว่างมนุษย์กับสัตว์ แต่การศึกษาส่วนใหญ่ยังมักมุ่งเน้นเพียงมิติใดมิติหนึ่ง เช่น ด้านจิตวิทยา สุขภาพ หรือพฤติกรรมมนุษย์เป็นหลัก (Wells, 2009; McConnell et al., 2011) ขณะที่การบูรณาการองค์

ความรู้จากหลายศาสตร์ เช่น สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์พฤติกรรม และบริหารธุรกิจ เพื่ออธิบายบทบาทของสัตว์เลี้ยงในฐานะปรากฏการณ์ทางสังคมและเศรษฐกิจในบริบทของสังคมเมืองร่วมสมัยยังมีอยู่อย่างจำกัด โดยเฉพาะในบริบทของสังคมไทยที่กำลังเผชิญการเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างครอบครัวรูปแบบการทำงาน และวิถีชีวิตเมืองอย่างรวดเร็ว

นอกจากนี้ งานศึกษาหลายชิ้นมักให้ความสำคัญกับผลกระทบของสัตว์เลี้ยงในระดับบุคคล เช่น การลดความเครียดหรือการสนับสนุนทางอารมณ์ แต่ยังมีศึกษาน้อยที่เชื่อมโยงบทบาทของสัตว์เลี้ยงกับพลวัตทางสังคม เศรษฐกิจเมือง และแนวโน้มพฤติกรรมผู้บริโภคในอุตสาหกรรมสัตว์เลี้ยงที่กำลังเติบโตอย่างรวดเร็ว (Pine II & Gilmore, 1999; Euromonitor International, 2024) การทำความเข้าใจประเด็นเหล่านี้จึงมีความสำคัญต่อการอธิบายบทบาทของสัตว์เลี้ยงในฐานะองค์ประกอบหนึ่งของระบบสังคมเมืองสมัยใหม่ ด้วยเหตุนี้ บทความนี้จึงมุ่งเติมเต็มช่องว่างดังกล่าวโดยการสังเคราะห์องค์ความรู้จากหลายสาขาวิชา เพื่ออธิบายบทบาทของสัตว์เลี้ยงในสามมิติหลัก ได้แก่ สุขภาพจิตและคุณภาพชีวิต ความสัมพันธ์ทางสังคม และพลวัตทางเศรษฐกิจของสังคมเมืองร่วมสมัย การนำเสนอในลักษณะบูรณาการเช่นนี้ไม่เพียงช่วยขยายความเข้าใจทางวิชาการเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสัตว์เลี้ยง แต่ยังช่วยสร้างกรอบคิดที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการกำหนดนโยบายสาธารณะ การพัฒนาธุรกิจ และการออกแบบสังคมเมืองที่เป็นมิตรต่อทั้งมนุษย์และสัตว์ในอนาคต

ในบทความนี้ คำว่า “สังคมเมืองร่วมสมัย” หมายถึงช่วงเวลาประมาณทศวรรษ 2000 จนถึงปัจจุบัน (2000–2025) ซึ่งเป็นช่วงที่สังคมเมืองทั่วโลกเผชิญการเปลี่ยนแปลงสำคัญหลายประการ ได้แก่ การขยายตัวของเมืองและความหนาแน่นของประชากร การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างครอบครัว เช่น ครอบครัวเดี่ยวและครัวเรือนคนเดียว รูปแบบการทำงานยุคดิจิทัลและการทำงานจากที่บ้าน รวมถึงการเติบโตของเศรษฐกิจสัตว์เลี้ยงและแนวคิด Pet Humanization การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้บทบาทของสัตว์เลี้ยงเปลี่ยนจาก “สัตว์เลี้ยงเพื่อเฝ้าบ้านหรือประโยชน์ใช้สอย” ไปสู่ “สมาชิกครอบครัวและผู้สนับสนุนทางอารมณ์” ซึ่งสะท้อนการเปลี่ยนแปลงของความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสัตว์เลี้ยงในบริบทสังคมเมืองสมัยใหม่

ระเบียบวิธีการศึกษา

บทความนี้เป็นการศึกษาประเภทการทบทวนวรรณกรรมเชิงสังเคราะห์ (Narrative Literature Review) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวม วิเคราะห์ และสังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับบทบาทของสัตว์เลี้ยงต่อสุขภาพจิต คุณภาพชีวิต และพลวัตทางสังคมของผู้เลี้ยงในบริบทของสังคมเมืองร่วมสมัย การศึกษามุ่งทำความเข้าใจปรากฏการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสัตว์เลี้ยงในมิติทางจิตวิทยา สังคมวิทยา และเศรษฐศาสตร์พฤติกรรม รวมทั้งวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของบทบาทสัตว์เลี้ยงในสังคมเมืองยุคปัจจุบัน

การสืบค้นข้อมูลดำเนินการจากฐานข้อมูลวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศ ได้แก่ Scopus, Web of Science, Google Scholar และฐานข้อมูลวารสารไทย (ThaiJO) รวมถึงหนังสือวิชาการและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยใช้คำสำคัญในการค้นหา เช่น Companion animals, Pet ownership, Human–animal interaction, Mental health, Social interaction, Urban society, Pet economy และ Pet humanization เพื่อรวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของสัตว์เลี้ยงในมิติต่าง ๆ เกณฑ์ในการคัดเลือกเอกสารประกอบการศึกษา ได้แก่

1. งานวิจัยหรือบทความวิชาการที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ หนังสือ หรือรายงานวิจัยที่ผ่านการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

2. งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสัตว์เลี้ยง (Human-Animal Interaction)

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นสุขภาพจิต คุณภาพชีวิต ความสัมพันธ์ทางสังคม หรือผลกระทบทางเศรษฐกิจของการเลี้ยงสัตว์

4. งานวิจัยที่ตีพิมพ์ในช่วงปี ค.ศ. 2000–2025 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ยับยั้งของสัตว์เลี้ยงในสังคมเมืองมีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจน

5. เอกสารที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับบริบทของสังคมเมืองหรือสังคมสมัยใหม่

จากการสืบค้นเบื้องต้นพบเอกสารที่เกี่ยวข้องประมาณ 120 แหล่ง และคัดเลือกเอกสารที่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา จำนวนประมาณ 50 แหล่ง เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้ในบทความนี้

กระบวนการวิเคราะห์ที่ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงแนวคิด (Conceptual Content Analysis) โดยจัดหมวดหมู่ประเด็นสำคัญที่ปรากฏในงานวิจัย เช่น มิติด้านสุขภาพจิต มิติด้านความสัมพันธ์ทางสังคม มิติด้านเศรษฐกิจและธุรกิจ รวมถึงมิติด้านสมดุลชีวิตและการทำงาน จากนั้นจึงนำข้อมูลมาสังเคราะห์เพื่อสร้างกรอบอธิบายบทบาทของสัตว์เลี้ยงในสังคมเมืองร่วมสมัยอย่างเป็นระบบ

แม้ว่างานวิจัยจำนวนมากที่นำมาอ้างอิงจะมาจากบริบทของต่างประเทศ แต่บทความนี้ได้ใช้แนวทางการตีความเชิงบริบท (Contextual Interpretation) เพื่อนำองค์ความรู้ดังกล่าวมาพิจารณาร่วมกับบริบทของสังคมไทย โดยพิจารณาปัจจัยด้านวัฒนธรรม โครงสร้างครอบครัว รูปแบบการใช้ชีวิตในเมือง และแนวโน้มการเติบโตของอุตสาหกรรมสัตว์เลี้ยงในประเทศไทย เพื่อให้การวิเคราะห์มีความสอดคล้องกับสภาพสังคมร่วมสมัยของไทยมากยิ่งขึ้น

บทบาทของสัตว์เลี้ยงต่อสุขภาพจิต คุณภาพชีวิต และความผูกพัน

บทบาทของสัตว์เลี้ยงต่อสุขภาพจิตและคุณภาพชีวิตของผู้คนเป็นประเด็นที่ได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องในช่วงหลายปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทสังคมเมืองที่คนมีความเครียดสูงและมีเวลาให้กับความสัมพันธ์มนุษย์น้อยลง การมีสัตว์เลี้ยงทำให้เกิดความผูกพันทางอารมณ์และช่วยลดภาวะโดดเดี่ยว ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่ได้รับการยืนยันจากงานวิจัยในหลายประเทศ เช่น Serpell (2019) ที่ชี้ว่าปฏิสัมพันธ์กับสัตว์เลี้ยงช่วยกระตุ้นสารแห่งความสุข เช่น Oxytocin และ Dopamine ส่งผลให้ผู้เลี้ยงรู้สึกผ่อนคลายมากขึ้น

ในระดับบุคคล สัตว์เลี้ยงช่วยสร้างกิจวัตรประจำวัน เช่น การให้อาหาร การพาออกไปเดินเล่น หรือการดูแลสุขภาพ ซึ่งช่วยให้ผู้เลี้ยงมีความรับผิดชอบต่อชีวิตมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีบทบาทในการพัฒนาความมั่นคงทางอารมณ์ โดยเฉพาะในกลุ่มวัยทำงานในเมืองและผู้สูงอายุที่ต้องเผชิญกับความเหงาหรือการขาดความสัมพันธ์ทางสังคมโดยตรง Brooks et al. (2016) พบว่า เจ้าของสัตว์เลี้ยงมักกล่าวว่าตนเองมีระดับความหมายในชีวิตสูงกว่า และสามารถจัดการกับความเครียดในชีวิตประจำวันได้ดีขึ้น

ในระดับชุมชน สัตว์เลี้ยงมีบทบาทในการสร้างสายสัมพันธ์ทางสังคม เช่น การพบปะพูดคุยกันระหว่างผู้เลี้ยงในสวนสาธารณะหรือคลินิกสัตวแพทย์ ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในระดับบุคคลหรือกลุ่มเล็กๆ (Micro-social Interaction) ที่ช่วยเสริมความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนอย่างไม่เป็นทางการ ทั้งยังช่วยลดความรู้สึกแปลกแยกในสภาพเมืองใหญ่ที่ผู้คนต่างคนต่างอยู่

ในด้านคุณภาพชีวิตโดยรวม Wood et al. (2015) ระบุว่า การมีสัตว์เลี้ยงสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสูงขึ้น การมองโลกในแง่ดีมากขึ้น และการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่ดีขึ้น ซึ่ง

สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยที่มีการให้ความรัก ความผูกพัน และความห่วงใยต่อสัตว์เลี้ยงในฐานะสมาชิกในครอบครัว

ความผูกพันระหว่างมนุษย์กับสัตว์เลี้ยงเป็นปัจจัยสำคัญที่อธิบายว่าทำไมสัตว์เลี้ยงจึงมีอิทธิพลต่อสภาพจิตใจและคุณภาพชีวิตของผู้นั้นได้มาก งานของ Bowlby (1969) ในทฤษฎีความผูกพัน (Attachment Theory) แม้จะเน้นที่ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ แต่ถูกนำมาประยุกต์กับความสัมพันธ์ระหว่างคนกับสัตว์เลี้ยงอย่างกว้างขวางในเวลาต่อมา นักวิจัยจำนวนมาก เช่น Kurdek (2009) ยืนยันว่าความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าของและสัตว์เลี้ยงสะท้อนรูปแบบความผูกพันที่คล้ายคลึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ โดยเฉพาะความผูกพันแบบปลอดภัย (Secure Attachment) ซึ่งช่วยให้ผู้เลี้ยงรู้สึกมั่นคง ไม่โดดเดี่ยว และไว้วางใจว่าสิ่งมีชีวิตอีกฝ่ายจะอยู่กับเขาเสมอ

ในเชิงวัฒนธรรมไทย ความผูกพันนี้มีลักษณะเฉพาะ เช่น การมองสัตว์เลี้ยงเป็นลูก เพื่อนแท้ หรือ สมาชิกครอบครัว ซึ่งสะท้อนผ่านถ้อยคำในชีวิตประจำวัน เช่น น้องหมา น้องแมว ลูกชายสี่ขา เป็นต้น บทสนทนาเหล่านี้ไม่ใช่เพียงภาษาเปรียบเปรย หากแต่สะท้อนความหมายที่ผู้เลี้ยงมอบให้สัตว์เลี้ยงอย่างจริงจัง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Irvine (2012) ที่อธิบายว่า ความหมายที่ถูกสร้างขึ้นทางสังคม (Social Construction of Pets) ส่งผลต่อระดับความผูกพัน ระดับการดูแล และบทบาทที่สัตว์เลี้ยงมีต่อชีวิตเจ้าของ

นอกจากนี้ ความสม่ำเสมอทางอารมณ์ที่สัตว์เลี้ยงมอบให้ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้มนุษย์รู้สึกมั่นคง สนุกหรือแม้ไม่ได้ดำเนิน ดุตา หรือคาดหวังผลงานจากมนุษย์เหมือนเพื่อนร่วมงานหรือผู้บังคับบัญชา ความสัมพันธ์จึงเป็นพื้นที่ปลอดภัย (Safe Emotional Space) ที่ช่วยลดความเครียดได้เป็นอย่างดี งานของ McConnell et al. (2011) ระบุว่า สัตว์เลี้ยงช่วยทำหน้าที่เป็นแหล่งสนับสนุนด้านอารมณ์เพิ่มเติม (Supplementary Social Support) ซึ่งส่งเสริมสุขภาพจิตโดยตรง

บทบาทของสัตว์เลี้ยงต่อความเป็นอยู่ทางสังคม

ความเป็นอยู่ทางสังคม (Social Well-being) เป็นองค์ประกอบสำคัญของคุณภาพชีวิตซึ่งสะท้อนถึงความสามารถของบุคคลในการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมที่มีคุณภาพ การมีส่วนร่วมในชุมชน และความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสัตว์เลี้ยงได้ถูกยอมรับเพิ่มขึ้นในฐานะหนึ่งในปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อมิติสังคมของสุขภาวะ โดยเฉพาะเมื่อสัตว์เลี้ยงมีบทบาทเป็นทั้งสายทางอารมณ์ (Emotional Companions) และตัวกลางทางสังคม (Social Facilitators) ที่ส่งเสริมการเชื่อมโยงระหว่างมนุษย์ด้วยกัน (McNicholas & Collis, 2010; Wells, 2009)

ประการแรก สัตว์เลี้ยงช่วยลดความรู้สึกโดดเดี่ยวและเพิ่มความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคม (Sense of Belonging) ความผูกพันระหว่างมนุษย์กับสัตว์เลี้ยงซึ่งมักอธิบายผ่านกรอบแนวคิดทฤษฎีความผูกพัน ทำให้ผู้เลี้ยงเกิดความรู้สึกว่าตนเป็นที่ต้องการและมีคุณค่า (Kurdek, 2008) โดยเฉพาะในกลุ่มผู้สูงอายุหรือผู้ที่อยู่อาศัยเพียงลำพัง งานศึกษาจำนวนมากพบว่าสัตว์เลี้ยงสามารถเป็นแหล่งสนับสนุนทางสังคมเชิงอารมณ์ (Emotional Social Support) ที่ช่วยสร้างความรู้สึกผูกพันร่วมกับสิ่งมีชีวิตอื่นซึ่งมีความคล้ายคลึงกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในระดับหนึ่ง (McConnell et al., 2011)

ประการที่สอง สัตว์เลี้ยงทำหน้าที่เป็นตัวกระตุ้นทางสังคม (Social Catalyst) ที่เอื้อต่อการเริ่มต้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การศึกษาของ McNicholas and Collis (2010) ชี้ให้เห็นว่า ผู้ที่พาสุนัขไปเดินเล่นในพื้นที่สาธารณะมีโอกาสเริ่มบทสนทนากับผู้อื่นสูงกว่าผู้ที่ไปคนเดียว การมีสัตว์เลี้ยงช่วยลดความตึงเครียดทางสังคม เปิดโอกาสให้เกิดการสื่อสารที่เป็นมิตร และช่วยเชื่อมโยงผู้คนให้เข้าหา

กันได้ง่ายขึ้น ปฏิสัมพันธ์ลักษณะนี้ไม่เพียงเพิ่มเครือข่ายทางสังคม (Social Networks) แต่ยังช่วยขยายระดับความไว้วางใจและความผูกพันในชุมชน (Wood et al., 2015)

ประการที่สาม บทบาทของสัตว์เลี้ยงต่อความสัมพันธ์ในครอบครัวได้รับการพูดถึงในฐานะกลไกเสริมสร้างทุนทางสังคมในครอบครัว (Family Social Capital) สัตว์เลี้ยงสามารถเป็นกิจกรรมกลางที่ทำให้สมาชิกในครอบครัวร่วมมือกัน เช่น การอาบน้ำสัตว์ การให้อาหาร หรือการพาไปออกกำลังกาย กิจกรรมเหล่านี้ส่งเสริมการสื่อสาร ความรับผิดชอบร่วม และความผูกพันภายในครอบครัว (Walsh, 2009) เด็กที่เติบโตมากับสัตว์เลี้ยงมักได้รับการสนับสนุนให้พัฒนาทักษะทางสังคม (Social Skills) เช่น ความเห็นอกเห็นใจ ความร่วมมือ และการสื่อสารอย่างเหมาะสม (Melson, 2003)

ประการสุดท้าย ในระดับชุมชน การมีพื้นที่และกิจกรรมเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงมีส่วนช่วยกระตุ้นการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะ เช่น สวนสุนัข งานอาสาสมัครช่วยเหลือสัตว์ หรือกิจกรรมชุมชนที่รวมตัวของผูรักสัตว์ งานวิจัยของ Bulsara et al. (2007) พบว่า ผู้เลี้ยงสัตว์มีระดับทุนทางสังคมของชุมชน (Community Social Capital) สูงกว่ากลุ่มที่ไม่เลี้ยง เนื่องจากพวกเขามีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านบ่อยกว่าและมีแนวโน้มช่วยเหลือผู้อื่นในชุมชนมากกว่า

โดยสรุป ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสัตว์เลี้ยงมีบทบาทสำคัญต่อความเป็นอยู่ทางสังคมในหลายระดับ ตั้งแต่การลดความโดดเดี่ยวในระดับบุคคล การส่งเสริมทักษะการสร้างความสัมพันธ์ จนถึง การเพิ่มความร่วมมือและความเป็นปึกแผ่นในชุมชน สัตว์เลี้ยงจึงไม่ใช่เพียงสิ่งที่มนุษย์ดูแล แต่เป็นส่วนสำคัญของโครงสร้างทางสังคมที่ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้คนในเชิงสังคมอย่างลึกซึ้งและยั่งยืน

ผลกระทบด้านเศรษฐศาสตร์พฤติกรรมของการเลี้ยงสัตว์

การเลี้ยงสัตว์สามารถอธิบายได้ผ่านกรอบคิดของเศรษฐศาสตร์พฤติกรรม ซึ่งช่วยทำความเข้าใจว่าเหตุใดมนุษย์จึงตัดสินใจลงทุนเวลาหรือเงินจำนวนมากกับสัตว์เลี้ยง ปรากฏการณ์ดังกล่าวสะท้อนผ่านการเติบโตของอุตสาหกรรมสัตว์เลี้ยงทั่วโลก โดยข้อมูลของ Euromonitor International ระบุว่า มูลค่าตลาดสินค้าและบริการเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงทั่วโลกมีมูลค่าประมาณ 197.6 พันล้านดอลลาร์สหรัฐในปี 2024 และยังคงเติบโตอย่างต่อเนื่อง (Euromonitor International, 2024) สิ่งเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่าการเลี้ยงสัตว์ไม่ใช่เพียงพฤติกรรมส่วนบุคคล แต่เป็นรูปแบบการตัดสินใจที่มีเหตุผลในมิติจิตวิทยาและสังคม

1. ความผูกพันทำให้คุณค่าทางใจสูงขึ้น: ตามแนวคิดผลของความเป็นเจ้าของ (Bruner et al., 2020) มนุษย์มักเห็นคุณค่าสิ่งที่เป็นของตนสูงกว่าสิ่งเดียวกันที่เป็นของคนอื่น เมื่อสัตว์เลี้ยงถูกมองว่าเป็นสมาชิกครอบครัว เจ้าของจึงยอมจ่ายเพื่อซื้ออาหารสุขภาพ การรักษาพยาบาล หรืออุปกรณ์เสริมต่างๆ มากกว่ามูลค่าทางเศรษฐกิจทั่วไป งานของ McConnell et al. (2011) ระบุว่า สัตว์เลี้ยงสร้างคุณค่าทางอารมณ์ (Emotional Utility) ให้กับผู้เลี้ยงอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งช่วยอธิบายว่าทำไมเจ้าของจำนวนมากจึงไม่ลังเลที่จะลงทุนเพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตให้สัตว์เลี้ยงของตน

2. การแสวงหาความสุขทันที: เศรษฐศาสตร์พฤติกรรมอธิบายว่ามนุษย์มักให้ความสำคัญสิ่งทีสร้างความสุขทันทีมากกว่าสิ่งที่ให้ผลลัพธ์ระยะยาว (Present Bias) การสัมผัสสัตว์เลี้ยง เช่น การกอด ลูบหัว หรือเล่นด้วย ช่วยกระตุ้นสารสื่อประสาทแห่งความสุขอย่าง Oxytocin ทำให้ผู้เลี้ยงรู้สึกผ่อนคลายทันที ดังนั้น ผู้เลี้ยงจึงมักยอมซื้อของเล่น อุปกรณ์ หรือบริการต่างๆ เพื่อแลกกับความสุขที่เกิดขึ้นทันทีในชีวิตประจำวัน

3. อิทธิพลจากสังคมและกระแสนิยม: เมื่อพฤติกรรมการเลี้ยงสัตว์ในสังคมเมืองกลายเป็นเรื่องปกติ เช่น การนำสัตว์ไปคาเฟ่ การเลือกอาหารเกรดพรีเมียม หรือการทำประกันสัตว์เลี้ยง พฤติกรรม

เหล่านี้กลายเป็นบรรทัดฐานทางสังคม (Cialdini, 2009) ทำให้เจ้าของรายใหม่เลียนแบบ โดยเห็นว่าการเลี้ยงสัตว์แบบใส่ใจคือมาตรฐานที่ควรทำ

4. การลงทุนเพื่อความสุขระยะยาว: แม้สัตว์เลี้ยงจะไม่ก่อให้เกิดผลตอบแทนทางการเงิน แต่สร้างผลตอบแทนทางคุณภาพชีวิต เช่น สุขภาพ สุขภาพ และความสัมพันธ์ทางอารมณ์ งานของ Murray et al. (2025) ระบุว่า ผู้เลี้ยงมองค่าใช้จ่ายด้านสัตว์เลี้ยงไม่ใช่ค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือย แต่เป็นการลงทุนเพื่อความสุขในอนาคตของตนเอง

การเลี้ยงสัตว์สะท้อนรูปแบบการตัดสินใจของมนุษย์ที่ผสมผสานเหตุผลทางอารมณ์และสังคม โดยเจ้าของมักประเมินคุณค่าของสัตว์เลี้ยงสูงกว่ามูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ตามแนวคิดผลของความเป็นเจ้าของ และแสวงหาความสุขทันทีจากปฏิสัมพันธ์กับสัตว์เลี้ยง ขณะเดียวกัน บรรทัดฐานทางสังคมและความเชื่อด้านคุณภาพชีวิตทำให้ผู้เลี้ยงมองค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องเป็นการลงทุนเพื่อความสุขระยะยาวมากกว่าการบริโภคฟุ่มเฟือย แนวโน้มดังกล่าวยังสะท้อนผ่านการเติบโตของเศรษฐกิจสัตว์เลี้ยง (Pet Economy) ซึ่งมีการคาดการณ์ว่าค่าใช้จ่ายของครัวเรือนต่อสัตว์เลี้ยงอาจเพิ่มขึ้นเป็นประมาณ 1,733 ดอลลาร์ต่อสัตว์เลี้ยงต่อปีภายในปี 2030 และทำให้มูลค่าตลาดอุตสาหกรรมสัตว์เลี้ยงทั่วโลกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (Morgan Stanley, 2024)

มิติด้านการทำงานและสมดุลชีวิต

สัตว์เลี้ยงมีบทบาทสำคัญในการช่วยปรับสมดุลชีวิตของผู้คนในยุคที่การทำงานเต็มไปด้วยความกดดัน งานวิจัยของ Mellor et al. (2020) ชี้ว่า กิจกรรมการดูแลสัตว์เลี้ยง เช่น พาเดินเล่น ให้อาหาร หรือเล่นด้วย ช่วยสร้างช่วงพักสั้น ๆ ที่ลดความตึงเครียดระหว่างวัน ส่งผลให้ความเหนื่อยล้าทางอารมณ์ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ สัตว์เลี้ยงจึงมีบทบาทสำคัญต่อการทำงานและการสร้างสมดุลชีวิตในหลายประเด็นคือ

1. การสร้างโครงสร้างชีวิตประจำวันที่มีรูปแบบ: สัตว์เลี้ยงทำให้ผู้เลี้ยงมีกิจวัตรที่ต้องทำเป็นประจำ เช่น ตื่นเช้าให้อาหาร การออกกำลังกายร่วมกัน หรือการจัดเวลาเล่นช่วงเย็น กิจวัตรเหล่านี้กลายเป็นโครงสร้างที่ช่วยให้ชีวิตมีระเบียบมากขึ้น งานของ Allen et al. (2021) ระบุว่า กิจวัตรประจำวันที่มีรูปแบบช่วยลดความรู้สึกไร้ทิศทาง ซึ่งเป็นอาการสำคัญของความเครียดเรื้อรังในสังคมเมือง

2. การช่วยฟื้นฟูสภาพอารมณ์: ในช่วงการทำงานจากบ้าน (Work-from-home) หลายงานวิจัย เช่น งานของ Li et al. (2025) พบว่า สัตว์เลี้ยงเป็นตัวช่วยฟื้นฟูอารมณ์อย่างเด่นชัด การได้พามาสัมผัสสัตว์เลี้ยงเพียงไม่กี่นาทีช่วยลด Cortisol ซึ่งมีถูกเรียกว่าฮอร์โมนความเครียดในร่างกาย และเพิ่มสมาธิหลังกลับไปทำงาน

3. สถานที่ทำงานที่เป็นมิตรต่อสัตว์เลี้ยง: องค์กรสมัยใหม่หลายแห่งเริ่มทดลองให้พนักงานนำสัตว์เลี้ยงมาทำงาน ซึ่งช่วยลดความตึงเครียดในสภาพแวดล้อมองค์กร เพิ่มความเป็นกันเอง และช่วยกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ งานของ Junça-Silva and Galrito (2024) ระบุว่า พนักงานกลุ่มนี้มีระดับความพึงพอใจในการทำงานสูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญ ในประเทศไทย บริษัทขนาดกลางและขนาดใหญ่เริ่มขยายแนวคิดนี้ เช่น บริษัทสตาร์ทอัพ บริษัทรีเทล และหน่วยงานด้านเทคโนโลยี

สัตว์เลี้ยงจึงมีบทบาทสำคัญต่อการสร้างสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานในสังคมเมือง โดยช่วยสร้างโครงสร้างกิจวัตรประจำวันที่มีความหมาย ลดความตึงเครียดระหว่างวัน และช่วยฟื้นฟูสภาพอารมณ์ผ่านปฏิสัมพันธ์สั้น ๆ ซึ่งมีผลต่อการลดระดับฮอร์โมนความเครียดและเพิ่มสมาธิในการทำงาน ขณะเดียวกัน แนวโน้มสถานที่ทำงานที่เป็นมิตรต่อสัตว์เลี้ยงกำลังได้รับความนิยมมากขึ้นในองค์กรสมัยใหม่ โดยเฉพาะในภาคธุรกิจเทคโนโลยีและเศรษฐกิจดิจิทัลของประเทศไทย ตัวอย่างเช่นองค์กร

นวัตกรรมและแพลตฟอร์มดิจิทัลอย่าง True Digital Park, SCB TechX และบริษัทเทคโนโลยีระดับโลกที่ดำเนินงานในประเทศไทย ซึ่งให้ความสำคัญกับการสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่ส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของพนักงาน แนวโน้มดังกล่าวสะท้อนว่าการออกแบบสถานที่ทำงานที่คำนึงถึงคุณภาพชีวิตของแรงงาน รวมถึงการเปิดพื้นที่ให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสัตว์เลี้ยง อาจกลายเป็นส่วนหนึ่งของรูปแบบการทำงานในสังคมเมืองร่วมสมัยในอนาคต

มิติการเยียวยาจิตใจและความหมายในชีวิต

สัตว์เลี้ยงไม่ได้เป็นเพียงเพื่อนทางอารมณ์ แต่ยังสามารถช่วยเยียวยาจิตใจจากความสูญเสีย ความเหงา และประสบการณ์ที่ยากลำบาก งานวิจัยของ Tedeschi and Calhoun (2009) อธิบายว่าการดูแลสิ่งมีชีวิตช่วยให้ผู้คนสร้างความหมายใหม่ (Meaning Reconstruction) ซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญของการฟื้นฟูสภาพจิตใจ เช่น ผู้ที่เพิ่งผ่านการสูญเสียคนรักอาจพบว่าการเลี้ยงสัตว์ช่วยให้หัวใจกลับมาเข้มแข็งขึ้น

1. การลดความรู้สึกโดดเดี่ยว: สัตว์เลี้ยงเป็นผู้ร่วมสนทนาเงียบ ๆ ที่ช่วยลดความรู้สึกไร้ความหมายในแต่ละวัน การศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสัตว์เลี้ยงของ Brooks et al. (2018) ซึ่งใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกับเจ้าของสัตว์เลี้ยงในสหราชอาณาจักร พบว่า ผู้สูงอายุจำนวนมากมองสัตว์เลี้ยงเสมือนเพื่อนร่วมชีวิต ที่ช่วยเติมเต็มความเหงาในชีวิตประจำวัน ผู้ให้ข้อมูลรายหนึ่งกล่าวว่า การได้พูดคุยหรือใช้เวลาอยู่กับสัตว์เลี้ยงช่วยให้บ้านที่เคยเงียบเหงากลับมีชีวิตชีวาอีกครั้ง ประสบการณ์ดังกล่าวสะท้อนว่าสัตว์เลี้ยงไม่ได้ทำหน้าที่เพียงเป็นสัตว์เลี้ยงในเชิงกายภาพ แต่ยังทำหน้าที่เป็นแหล่งสนับสนุนทางอารมณ์ในชีวิตประจำวันของผู้เลี้ยง

2. การฟื้นฟูอารมณ์หลังเหตุการณ์สะเทือนใจ: สัตว์เลี้ยงถูกใช้เป็นส่วนหนึ่งของการบำบัด เช่น ในผู้ที่มีภาวะเครียดหลังเหตุการณ์ร้ายแรง (PTSD) หรือเด็กที่ผ่านประสบการณ์รุนแรง งานของ Fine (2019) ยังรายงานผลจากการสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมโปรแกรมการบำบัดด้วยสัตว์ (Animal-assisted therapy) หลายราย ซึ่งระบุว่าการใช้เวลาร่วมกับสุนัขบำบัดช่วยลดความวิตกกังวลและทำให้พวกเขากล้าสื่อสารความรู้สึกมากขึ้น ผู้เข้าร่วมรายหนึ่งที่เคยประสบเหตุการณ์รุนแรงกล่าวว่า การลูบหรือเล่นกับสุนัขบำบัดทำให้รู้สึกปลอดภัยและผ่อนคลายมากกว่าการพูดคุยกับมนุษย์ในช่วงแรกของการบำบัด ประสบการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสัตว์สามารถทำหน้าที่เป็นสะพานเชื่อมในการฟื้นฟูสภาพจิตใจของผู้ที่เผชิญความเจ็บปวดทางอารมณ์

3. การสร้างความหมายในชีวิต: การมีสัตว์เลี้ยงทำให้ผู้เลี้ยงมีหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ ซึ่งช่วยให้เกิดความรู้สึกว่าตนมีคุณค่าต่อชีวิตของสิ่งมีชีวิตอีกหนึ่งตัว งานของ Ryan and Deci (2018) ในทฤษฎีการกำหนดตนเอง (Self-determination Theory) อธิบายว่า ความรู้สึกมีจุดหมาย (Purpose) และความสามารถดูแลผู้อื่น (Competence) เป็นส่วนสำคัญของความสุขระยะยาว

นอกจากหลักฐานเชิงทฤษฎีและการศึกษาทางจิตวิทยาแล้ว งานวิจัยเชิงคุณภาพจำนวนหนึ่งยังสะท้อนประสบการณ์ของผู้เลี้ยงสัตว์ที่มองว่าสัตว์เลี้ยงเป็นแหล่งสนับสนุนทางอารมณ์ที่สำคัญในช่วงเวลาที่ยากลำบาก ผู้ให้ข้อมูลในงานศึกษาหลายชิ้นระบุว่า การดูแลสัตว์เลี้ยงทำให้พวกเขารู้สึกว่าชีวิตยังมีความหมายและมีสิ่งที่ต้องรับผิดชอบต่อไป แม้ในช่วงเวลาที่เผชิญความสูญเสียหรือความเครียดรุนแรง ประสบการณ์เหล่านี้ช่วยยืนยันว่า ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสัตว์เลี้ยงไม่ได้เป็นเพียงความสัมพันธ์เชิงอารมณ์เท่านั้น แต่ยังเป็นกระบวนการสร้างความหมายใหม่ในชีวิต ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อความเข้มแข็งทางจิตใจและสุขระยะยาวของผู้คนในสังคมร่วมสมัย

ประโยชน์ทางเศรษฐกิจและเชิงธุรกิจ

บทบาทของสัตว์เลี้ยงในสังคมเมืองไม่ได้สะท้อนเพียงมิติด้านจิตใจและสังคมเท่านั้น แต่ยังขยายตัวไปสู่มิติทางเศรษฐกิจที่มีความสำคัญเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง อุตสาหกรรมสัตว์เลี้ยงเติบโตในหลายประเทศอันเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร เช่น ครอบครัวเดี่ยว เพิ่มจำนวนผู้สูงอายุ และแนวโน้มที่เจ้าของมองสัตว์เลี้ยงเหมือนสมาชิกครอบครัว (Pet Humanization) (Euromonitor International, 2024) ในประเทศไทย แนวโน้มดังกล่าวสะท้อนผ่านการเติบโตของตลาดสัตว์เลี้ยงอย่างต่อเนื่อง โดยมีการประเมินว่ามูลค่าตลาดสินค้าและบริการเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงมีมูลค่ามากกว่า 4-5 หมื่นล้านบาทต่อปี และมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยประมาณ 8-10% ต่อปี จากจำนวนครัวเรือนที่เลี้ยงสัตว์เพิ่มขึ้นในเขตเมือง (Kasikorn Research Center, 2024)

อุตสาหกรรมธุรกิจเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงประกอบด้วยสินค้าและบริการที่มีความหลากหลาย เช่น อาหารสัตว์เลี้ยงระดับพรีเมียม คลินิกสัตวแพทย์ โรงแรมสัตว์เลี้ยง ประกันสุขภาพสัตว์เลี้ยง รวมถึงบริการเชิงดิจิทัล เช่น แอปติดตามสุขภาพสัตว์เลี้ยง หรือบริการเดลิเวอรี่อาหารสัตว์ (GlobalPETS News Team, 2025) ในประเทศไทยมีการประเมินว่ามีสุนัขและแมวรวมกันมากกว่า 15 ล้านตัว โดยส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่ในเขตเมืองขนาดใหญ่ เช่น กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ และชลบุรี การเพิ่มขึ้นของจำนวนสัตว์เลี้ยงดังกล่าวส่งผลให้เกิดธุรกิจบริการใหม่ ๆ เช่น โรงแรมสัตว์เลี้ยง คาเฟ่สัตว์เลี้ยง และบริการรับฝากเลี้ยงสัตว์ในเขตเมือง

ในมุมมองของผู้บริโภค การใช้จ่ายเพื่อสัตว์เลี้ยงสะท้อนพฤติกรรมเศรษฐศาสตร์พฤติกรรม เช่น การยอมจ่ายเพื่อหลีกเลี่ยงความสูญเสีย (Loss Aversion) หรือการให้คุณค่ากับการเป็นเจ้าของที่สูงกว่ามูลค่าทางเศรษฐกิจจริง (Thaler, 1980) ปัจจัยเหล่านี้ทำให้ตลาดสัตว์เลี้ยงมีความยืดหยุ่นสูง แม้ในภาวะเศรษฐกิจชะลอตัว ผู้เลี้ยงก็ยังคงจัดสรรงบประมาณส่วนหนึ่งให้กับสัตว์เลี้ยงอยู่เสมอ

ในระดับนโยบาย อุตสาหกรรมสัตว์เลี้ยงช่วยสร้างงาน เพิ่มรายได้ภาษี และพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจในเมือง เช่น ร้าน คาเฟ่สัตว์เลี้ยง หรือพื้นที่สาธารณะเชิงพาณิชย์ที่เป็นมิตรกับสัตว์เลี้ยง ข้อมูลจากการศึกษาด้านเศรษฐกิจบริการของไทยระบุว่า ธุรกิจเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงมีผู้ประกอบการหลายหมื่นรายทั่วประเทศ ตั้งแต่ร้านค้าขนาดเล็กไปจนถึงธุรกิจบริการเฉพาะทาง เช่น คลินิกสัตวแพทย์ โรงแรมสัตว์เลี้ยง และบริการดูแลสัตว์เลี้ยงแบบครบวงจร ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจเมืองและการสร้างงานในภาคบริการ

อุตสาหกรรมสัตว์เลี้ยงเติบโตอย่างต่อเนื่องจากแนวโน้มที่เจ้าของมองสัตว์เลี้ยงเหมือนสมาชิกครอบครัว และการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร ส่งผลให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจใหม่ที่มีมูลค่าสูง และสร้างรายได้ในหลากหลายธุรกิจ ทั้งสินค้า บริการ และแพลตฟอร์มดิจิทัล พฤติกรรมการใช้จ่ายของผู้เลี้ยงที่ได้รับอิทธิพลจากเศรษฐศาสตร์พฤติกรรมทำให้ตลาดนี้มีความยืดหยุ่น แม้ในช่วงเศรษฐกิจชะลอตัว โดยรวม อุตสาหกรรมสัตว์เลี้ยงมีบทบาทสำคัญต่อการสร้างงาน การกระตุ้นเศรษฐกิจ และการพัฒนาเศรษฐกิจเชิงพาณิชย์สมัยใหม่

ข้อจำกัดและความท้าทาย

แม้ว่าสัตว์เลี้ยงมีบทบาทสำคัญในการยกระดับคุณภาพชีวิต แต่การเลี้ยงสัตว์ในสังคมเมืองเผชิญข้อจำกัดบางประการ ทั้งในเชิงโครงสร้างสังคม เศรษฐกิจ และความรับผิดชอบของผู้เลี้ยง

ประการแรก คือ โครงสร้างเมืองที่ไม่เอื้อต่อสัตว์เลี้ยง เช่น พื้นที่สาธารณะที่จำกัด มาตรการควบคุมสัตว์เลี้ยงที่เข้มงวด หรือข้อจำกัดของอาคารชุดที่ไม่อนุญาตให้เลี้ยงสัตว์ (Jaroenkornburi, 2024) สิ่งเหล่านี้ทำให้ผู้เลี้ยงประสบปัญหาในการดูแลสัตว์เลี้ยงในชีวิตประจำวัน

ประการที่สอง คือ ภาระค่าใช้จ่ายที่สูง โดยเฉพาะในเมืองใหญ่ เช่น ค่าอาหารสัตว์ ค่าอาบน้ำ ตัดขน ค่ารักษาพยาบาล หรือค่าบริการรับฝากเลี้ยง งานวิจัยของ Applebaum et al. (2020) พบว่า ค่าใช้จ่ายที่สูงทำให้หลายครัวเรือนมีภาวะเครียดทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยง (Pet-related Financial Strain)

ประการที่สาม คือ ปัญหาความรับผิดชอบของผู้เลี้ยง เช่น การละทิ้งสัตว์เลี้ยง การควบคุม สุขภาพสัตว์เลี้ยงไม่เพียงพอ หรือการเลี้ยงในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเมืองที่เป็นมิตรกับสัตว์เลี้ยง รวมถึงมีผลต่อสุขอนามัยและความปลอดภัยของชุมชน

ประการที่สี่ คือ ความเหลื่อมล้ำด้านการเข้าถึงบริการสัตว์เลี้ยง เช่น กลุ่มรายได้น้อยอาจเข้าถึง บริการสุขภาพสัตว์เลี้ยงระดับมาตรฐานได้ยาก ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของสัตว์และเจ้าของในระยะยาว (Hoffman, 2021)

ข้อจำกัดและความท้าทายเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าการเลี้ยงสัตว์ในสังคมเมืองต้องอาศัยการวาง นโยบายที่เหมาะสม การให้ความรู้แก่สาธารณะ และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ช่วยลดช่องว่างทาง สังคมไปพร้อมกัน

แนวโน้มและทิศทางในอนาคต

ทิศทางในอนาคตของบทบาทสัตว์เลี้ยงในสังคมเมืองมีแนวโน้มขยายตัวอย่างต่อเนื่อง สะท้อน จากทั้งข้อมูลตลาดและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภคในยุคดิจิทัล

ประการแรก แนวโน้มที่เจ้าของมองสัตว์เลี้ยงเสมือนสมาชิกครอบครัว และมองว่าตนเองเป็น พ่อแม่ของสัตว์มากกว่าการเป็นเพียงเจ้าของ (Pet Parenting) มีความชัดเจนมากขึ้น เจ้าของสัตว์เลี้ยง มองสัตว์เลี้ยงเสมือนสมาชิกครอบครัว จึงต้องการสินค้าและบริการที่มีคุณภาพสูงเป็นพิเศษ (Euromonitor International, 2024) ส่งผลให้เกิดธุรกิจใหม่ เช่น อาหารสัตว์เกรดเดียวกับมนุษย์ (Human-grade Food) บริการสุขภาพเฉพาะทาง และบริการดูแลสัตว์เลี้ยงแบบพรีเมียม (Concierge)

ประการที่สอง การใช้เทคโนโลยีอย่างแพร่หลาย เช่น อุปกรณ์ IoT หรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ที่สามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตเพื่อติดตามสุขภาพสัตว์เลี้ยง กล้องดูสัตว์เลี้ยง แอปพลิเคชันด้าน พฤติกรรมสัตว์ หรือบริการ Tele-vet ที่ให้คำปรึกษาสัตวแพทย์ออนไลน์ (Delanoeije et al., 2025) เทคโนโลยีเหล่านี้จะกลายเป็นองค์ประกอบสำคัญของสังคมเมืองที่เป็นมิตรกับสัตว์เลี้ยง

ประการที่สาม หน่วยงานภาครัฐและท้องถิ่นให้ความสำคัญกับนโยบายเมืองที่เป็นมิตรกับสัตว์เลี้ยง (Pet-inclusive Urban Policies) เช่น สวนสาธารณะเฉพาะสัตว์เลี้ยง ที่อยู่อาศัยแบบ Pet-friendly และนโยบายสวัสดิการสัตว์ในเขตเมือง

ประการที่สี่ แนวโน้มการเติบโตของเศรษฐกิจประสบการณ์ (Experience Economy) ที่ผู้เลี้ยง ต้องการสถานที่ท่องเที่ยว คาเฟ่ และกิจกรรมสาธารณะที่สามารถพาสัตว์เลี้ยงไปได้ ทำให้ภาคธุรกิจต้อง ปรับตัวเพื่อรองรับกลุ่มผู้บริโภคที่มีสัตว์เลี้ยงมากขึ้น (Pine II & Gilmore, 1999)

แนวโน้มเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่า บทบาทของสัตว์เลี้ยงต่อคุณภาพชีวิตและโครงสร้างเศรษฐกิจเมือง จะเพิ่มขึ้น และกลายเป็นส่วนหนึ่งของการออกแบบสังคมเมืองในอนาคต ถึงแม้ว่างานวิจัยจำนวนมาก เกี่ยวกับบทบาทของสัตว์เลี้ยงจะดำเนินการในประเทศตะวันตก เช่น สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร หรือออสเตรเลีย แต่หลายประเด็นสามารถนำมาอธิบายบริบทของสังคมไทยได้ เนื่องจากมีลักษณะ โครงสร้างสังคมเมืองที่คล้ายคลึงกัน เช่น การเพิ่มขึ้นของครัวเรือนเดี่ยว การทำงานที่มีความกดดันสูง และการใช้ชีวิตในเมืองที่มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมลดลง

อย่างไรก็ตาม บริบทของสังคมไทยก็มีลักษณะเฉพาะบางประการ เช่น วัฒนธรรมการให้คุณค่ากับสัตว์ในฐานะสมาชิกครอบครัว การใช้พื้นที่สาธารณะร่วมกันระหว่างคนและสัตว์เลี้ยง ความแตกต่างด้านโครงสร้างที่อยู่อาศัย เช่น คอนโดมิเนียมและหมู่บ้านจัดสรร ดังนั้นบทความนี้จึงใช้แนวทางการตีความเชิงเปรียบเทียบ (Contextual Interpretation) โดยนำผลการศึกษาจากต่างประเทศมาเป็นการรอบแนวคิดในการอธิบายปรากฏการณ์ในสังคมไทย พร้อมพิจารณาปัจจัยด้านวัฒนธรรมและโครงสร้างสังคมที่อาจทำให้ผลลัพธ์แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

แม้บทบาทของสัตว์เลี้ยงจะมีคุณูปการต่อชีวิตมนุษย์ในหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นสุขภาพกาย สุขภาพจิต คุณภาพความสัมพันธ์ หรือแม้กระทั่งผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจระดับครัวเรือนและระดับมหภาค แต่ในบริบทของประเทศไทย การจัดการการเลี้ยงสัตว์ในสังคมเมืองยังเผชิญข้อจำกัดหลายประการ เช่น สถานะทางกฎหมายของสัตว์เลี้ยงที่ยังถูกจัดอยู่ในฐานะทรัพย์สินของเจ้าของ การขาดระบบทะเบียนสัตว์เลี้ยงที่เป็นมาตรฐานระดับประเทศ รวมถึงปัญหาสัตว์จรจัดในพื้นที่เมือง ดังนั้น การส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์อย่างยั่งยืนจึงต้องอาศัยการกำหนดนโยบายและการพัฒนาสังคมอย่างรอบด้าน

ประการแรก ภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรพัฒนานโยบายสนับสนุนการเลี้ยงสัตว์อย่างรับผิดชอบ (Responsible Pet Ownership) ซึ่งเป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับองค์การสุขภาพสัตว์โลก (OIE) และองค์การอนามัยโลก (WHO) เน้นการวางระบบจดทะเบียนสัตว์เลี้ยง การให้ความรู้ต่อเจ้าของสัตว์ และการสนับสนุนบริการสุขภาพสัตว์พื้นฐาน การจัดการเช่นนี้จะช่วยลดปัญหาการทอดทิ้งสัตว์ เพิ่มความปลอดภัยในชุมชน และสร้างความสมดุลระหว่างมนุษย์กับสัตว์ในพื้นที่อยู่อาศัยร่วมกัน (World Organisation for Animal Health, 2021) โดยเฉพาะในประเทศไทยที่ยังไม่มีระบบทะเบียนสัตว์เลี้ยงที่ครอบคลุมทั่วประเทศ การพัฒนาฐานข้อมูลสัตว์เลี้ยงจึงอาจเป็นกลไกสำคัญในการติดตามเจ้าของสัตว์และลดปัญหาสัตว์จรจัดในระยะยาว

ประการที่สอง ควรเสริมสร้างเครือข่ายชุมชนเพื่อการอยู่ร่วมระหว่างคนและสัตว์เลี้ยง เช่น การตั้งสวนสาธารณะหรือพื้นที่สีเขียวที่เป็นมิตรต่อสัตว์เลี้ยง (Pet-friendly Public Spaces) การทำกิจกรรมร่วมระหว่างเจ้าของสัตว์เลี้ยงในชุมชน หรือการสนับสนุนศูนย์พักพิงสัตว์แบบไม่แสวงหากำไร โดยงานวิจัยชี้ว่ากิจกรรมดังกล่าวช่วยลดความแตกแยกทางสังคม สร้างความไว้วางใจระหว่างสมาชิก และช่วยให้ชุมชนเข้มแข็งขึ้น (Chaimaung & Jarutach, 2025) นอกจากนี้ ปัญหาสัตว์จรจัดในพื้นที่เมืองของประเทศไทยยังคงเป็นประเด็นสำคัญที่ส่งผลต่อทั้งสวัสดิภาพสัตว์และความปลอดภัยของชุมชน การสร้างเครือข่ายชุมชนและการสนับสนุนศูนย์พักพิงสัตว์จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่ช่วยลดปัญหาดังกล่าวได้

ประการที่สาม ภาครัฐควรพัฒนาอุตสาหกรรมเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงให้สอดคล้องกับหลักสวัสดิภาพสัตว์ (Animal Welfare) เช่น การออกแบบสินค้าและบริการที่ไม่ทำร้ายสัตว์ การกำกับมาตรฐานฟาร์มเพาะพันธุ์ที่โปร่งใส หรือการผลักดันนโยบายสัตว์เลี้ยงในสถานประกอบการ (Pet-inclusive Workplaces) การสร้างสภาพแวดล้อมให้พนักงานสามารถนำสัตว์เลี้ยงมาที่ทำงานได้บางช่วงเวลาเป็นนโยบายที่บริษัทในต่างประเทศจำนวนมากนำมาใช้ และพบว่าช่วยลดความเครียดและสร้างแรงจูงใจในการทำงาน (Lebid & Simonova, 2021)

ประการที่สี่ ควรมีระบบสนับสนุนทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุหรือผู้ที่อยู่ลำพังให้สามารถเลี้ยงสัตว์ได้อย่างปลอดภัย เช่น การจัดบริการอาสาสมัครช่วยเหลือสัตว์เลี้ยง การออกแบบโครงการบ้านพักที่เอื้อต่อการเลี้ยงสัตว์ หรือบริการประกันสุขภาพสัตว์ในราคาที่ประชาชนทั่วไปเข้าถึงได้ เพราะงานวิจัยหลายชิ้นระบุว่าสัตว์เลี้ยงช่วยลดภาวะโดดเดี่ยวในผู้สูงอายุได้อย่างมีนัยสำคัญ (Zablan et al., 2022)

ประการสุดท้าย ภาคการศึกษาและนักวิจัยควรส่งเสริมการศึกษาเชิงสหวิทยาการเกี่ยวกับบทบาทของสัตว์เลี้ยงต่อสุขภาพมนุษย์ ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ จิตวิทยา และสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างฐานความรู้ที่แข็งแกร่งในการกำหนดนโยบายสาธารณะในอนาคต การขยายองค์ความรู้ดังกล่าวยังช่วยให้สังคมเห็นค่าของการอยู่ร่วมกับสัตว์ในฐานะทรัพยากรทางสังคม และไม่ใช่เพียงสิ่งมีชีวิตเพื่อความบันเทิงเท่านั้น ในบริบทของประเทศไทยการศึกษาเชิงวิชาการยังมีบทบาทสำคัญในการทำความเข้าใจวัฒนธรรมการเลี้ยงสัตว์ที่กำลังเปลี่ยนแปลงจากรูปแบบดั้งเดิมไปสู่แนวทางการเลี้ยงสัตว์เสมือนสมาชิกครอบครัว ซึ่งจะช่วยสนับสนุนการกำหนดนโยบายที่เหมาะสมกับสังคมไทยในอนาคต

ข้อจำกัดและประเด็นจริยธรรมของการเลี้ยงสัตว์ในสังคมเมือง

แม้ว่าการเลี้ยงสัตว์จะมีบทบาทสำคัญต่อสุขภาพจิต คุณภาพชีวิต และความสัมพันธ์ทางสังคมของผู้เลี้ยงในสังคมเมืองร่วมสมัย แต่การขยายตัวของวัฒนธรรมการเลี้ยงสัตว์ก็อาจนำไปสู่ประเด็นด้านจริยธรรมบางประการ เช่น การเลี้ยงสัตว์โดยขาดความพร้อม การทอดทิ้งสัตว์เลี้ยงเมื่อเจ้าของไม่สามารถดูแลต่อได้ หรือการเลี้ยงสัตว์ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมกับธรรมชาติของสัตว์ เช่น การเลี้ยงสัตว์ขนาดใหญ่ในพื้นที่จำกัดของที่อยู่อาศัยในเมือง

นอกจากนี้ กระแสการมองสัตว์เลี้ยงเสมือนสมาชิกครอบครัว (Pet Humanization) แม้จะช่วยยกระดับการดูแลสัตว์ แต่ในบางกรณีก็อาจนำไปสู่การเลี้ยงดูที่ไม่สอดคล้องกับธรรมชาติของสัตว์ เช่น การแต่งกายสัตว์หรือการปรับพฤติกรรมสัตว์เพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตมนุษย์มากเกินไป ดังนั้นการส่งเสริมวัฒนธรรมการเลี้ยงสัตว์ในสังคมเมืองจึงควรควบคู่ไปกับการสร้างความตระหนักรู้ด้านความรับผิดชอบต่อสวัสดิภาพสัตว์ (Animal Welfare) รวมทั้งการสนับสนุนมาตรการทางสังคมและกฎหมายที่ช่วยป้องกันการทอดทิ้งสัตว์และการเลี้ยงสัตว์อย่างไม่เหมาะสม

สรุป

สัตว์เลี้ยงได้ก้าวพ้นสถานะสิ่งบันเทิงหรือทรัพย์สินมาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตมนุษย์ในแทบทุกมิติ โดยเฉพาะในสังคมร่วมสมัยที่ความโดดเดี่ยว การแข่งขันทางเศรษฐกิจ และภาวะความเครียดในเมืองทวีความเข้มข้นขึ้น สัตว์เลี้ยงจึงทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างสุขภาวะทางกายและจิตใจ เป็นแหล่งพึ่งพิงทางอารมณ์ และเป็นเสมือนตัวกลางทางสังคม ที่ช่วยเชื่อมโยงมนุษย์เข้าหากันได้อย่างมีประสิทธิภาพกว่าในอดีต นอกจากนี้ สัตว์เลี้ยงยังสร้างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจในวงกว้าง ผ่านอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ การแพทย์สัตว์บาล บริการความงาม นวัตกรรมเทคโนโลยีสำหรับสัตว์เลี้ยง และการท่องเที่ยวเชิงสัตว์เลี้ยง (Pet Tourism) จนเกิดเป็นเศรษฐกิจสัตว์เลี้ยงที่มีมูลค่ามหาศาลและเติบโตอย่างต่อเนื่องทั่วโลก สะท้อนว่าสัตว์เลี้ยงไม่เพียงมีคุณค่าเชิงอารมณ์ หากยังเป็นทุนทางเศรษฐกิจสำคัญของสังคมยุคใหม่

อย่างไรก็ตาม การเติบโตของการเลี้ยงสัตว์ก็นำมาซึ่งความท้าทายหลายประการ ทั้งปัญหาสวัสดิภาพสัตว์ การควบคุมประชากรสัตว์จรจัด ค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้น ความพร้อมของพื้นที่เมือง และความแตกต่างของทัศนคติระหว่างคนที่เลี้ยงสัตว์กับผู้ที่ไม่เลี้ยงสัตว์ ปัญหาเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่าการอยู่ร่วมกันระหว่างมนุษย์และสัตว์เลี้ยงต้องใช้ความรับผิดชอบร่วมกันของบุคคล ครอบครัว ชุมชน ภาครัฐ และภาคธุรกิจ

ท้ายที่สุด ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสัตว์เลี้ยงเป็นภาพสะท้อนความเป็นมนุษย์ในด้านที่ลึกที่สุด คือ ความต้องการเชื่อมโยง ความต้องการความรัก และความต้องการการยอมรับ ดังนั้น การพัฒนานโยบายและสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้มนุษย์และสัตว์อยู่ร่วมกันอย่างสมดุล จึงเป็นโจทย์สำคัญของ

สังคมในอนาคต สังคมที่ตระหนักว่าความสุขของมนุษย์เกี่ยวข้องกับสิ่งมีชีวิตอื่นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และการดูแลสัตว์อย่างมีเมตตาจะนำมาซึ่งความอ่อนโยน ความเข้มแข็ง และความยั่งยืนในระดับสังคมโดยรวม

เอกสารอ้างอิง

- Allen, K. A., Kern, M. L., Rozek, C. S., McInerney, D. M., & Slavich, G. M. (2021). Belonging: A review of conceptual issues, an integrative framework, and directions for future research. *Australian Journal of Psychology*, 73(1), 87–102. DOI: <https://doi.org/10.1080/00049530.2021.1883409>
- Applebaum, J. W., Tomlinson, C. A., Matijczak, A., McDonald, S. E., & Zsembik, B. A. (2020). The concerns, difficulties, and stressors of caring for pets during COVID-19: Results from a large survey of U.S. pet owners. *Animals*, 10(10), 1882. DOI: <https://doi.org/10.3390/ani10101882>
- Bowlby, J. (1969). *Attachment and loss, vol. 1: Attachment*. Basic Books.
- Brooks, A. W., Schroeder, J., Risen, J. L., Gino, F., Galinsky, A. D., Norton, M. I., & Schweitzer, M. E. (2016). Don't stop believing: Rituals improve performance by decreasing anxiety. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 137, 71–85. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.obhdp.2016.07.004>
- Brooks, H. L., Rushton, K., Lovell, K., Bee, P., Walker, L., Grant L., & Rogers A. (2018). The power of support from companion animals for people living with mental health problems: A systematic review and narrative synthesis of the evidence. *BMC Psychiatry*, 18, 31. DOI: <https://doi.org/10.1186/s12888-018-1613-2>
- Bruner, J., Calegari, F., & Handfield, T. (2020). The evolution of the endowment effect. *Evolution and Human Behavior*, 41(1), 87–95. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.evolhumbehav.2019.10.004>
- Bulsara, M., Wood, L., Giles-Corti, B., & Bosch, D. (2007). More than a furry companion: The ripple effect of companion animals on neighborhood interactions and sense of community. *Society & Animals*, 15(1), 43–56. DOI: <https://doi.org/10.1163/156853007X169333>
- Chaimaung, K., & Jarutach, T. (2025). Usage behavior of spaces within residential condominiums and shopping centers that provide pet-friendly facilities. *Sarasatr: Journal of Architecture and Design*, 8(2), 419–431. retrieved from <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/sarasatr/article/view/280918/186857>
- Cialdini, R. (2009). *Influence: Science and practice*. Pearson Education.
- CMMU. (2025). *Possible society: Pet society conference 2025*. Mahidol University.
- Delanoëje, J., Engels, M., Janssens, M. (2025) “Pet Effect” patterns: Dynamics of animal presence and caregiver affect across (tele)work and non-work contexts. *PLoS ONE*, 20(2), e0319009. DOI: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0319009>

- Euromonitor International. (2024, December 23). *Top 10 insights of 2024*.
<https://www.euromonitor.com/article/top-10-insights-of-2024>
- Fine, A. H. (2019). *Handbook on animal-assisted therapy: Foundations and guidelines for animal-assisted interventions* (5th ed.). Academic Press.
- GlobalPETS News Team. (2025, January 31). *The pet industry in the united states*.
<https://globalpetindustry.com/news/the-pet-industry-in-the-united-states/>
- Hoffman, C. L. (2021). The experience of teleworking with dogs and cats in the United States during COVID-19. *Animals*, 11(2), 268. DOI:
<https://doi.org/10.3390/ani11020268>
- Irvine, L. (2012). Animals as lifechangers and lifesavers: Pets in the redemption narratives of homeless people. *Journal of Contemporary Ethnography*, 42(1), 3-30. DOI: <https://doi.org/10.1177/0891241612456550>
- Jaroenkornburi, M. (2024). *Living with pets in urban lifestyle: A case study of Bangkok metropolitan* [Unpublished master's thesis]. Chulalongkorn University.
<https://cuir2.car.chula.ac.th/bitstream/123456789/88199/1/6688512020.pdf>
- Junça-Silva, A., & Galrito, M. (2024). Pets at work: Integrating pet-friendly initiatives into human resources for enhanced workplace harmony. *BMC Psychology*, 12, 374. DOI: <https://doi.org/10.1186/s40359-024-01854-y>
- Kasikorn Research Center. (2024, August 8). *Thai pet food exports projected to surge 19.5% in 2024 Thailand should penetrate premium market as consumers in this segment are willing to pay more*.
<https://www.kasikornresearch.com/en/analysis/k-econ/business/Pages/Pet-CIS3515-KR-08-08-2024.aspx>
- Kumari, D. (2024). The impact of pet ownership on mental health. *International Journal of Creative Research Thoughts (IJCRT)*, 12(3), a179-a182. retrieved from <https://www.ijcrt.org/papers/IJCRT2403022.pdf>
- Kurdek, L. A. (2008). Pet dogs as attachment figures. *Journal of Social and Personal Relationships*, 25(2), 247-266. DOI: <https://doi.org/10.1177/0265407507087958>
- Kurdek, L. A. (2009). Pet dogs as attachment figures for adult owners. *Journal of Family Psychology*, 23(4), 439-446. DOI: <https://doi.org/10.1037/a0014979>
- Lebid, L. P., & Simonova, I. V. (2021). *Improving mental health with pets at work*.
<https://dspace.vnmu.edu.ua/handle/123456789/5601>
- Li, C., Shan, Y., Yan, X., & Wang, Z. (2025). Qualitative study on the sense of meaning in life in uremic patients undergoing initial hemodialysis. *International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-Being*, 20(1). DOI:
<https://doi.org/10.1080/17482631.2025.2545262>

- McConnell, A. R., Brown, C. M., Shoda, T. M., Stayton, L. E., & Martin, C. E. (2011). Friends with benefits: On the positive consequences of pet ownership. *Journal of Personality and Social Psychology*, 101(6), 1239–1252. DOI: <https://doi.org/10.1037/a0024506>
- McNicholas, J., & Collis, G. M. (2010). Dogs as catalysts for social interaction: Robustness of the effect. *British Journal of Psychology*, 91(1), 61–70. DOI: <https://doi.org/10.1348/000712600161673>
- Mellor, D. J., Beausoleil, N. J., Littlewood, K. E., McLean, A. N., McGreevy, P. D., Jones, B., & Wilkins, C. (2020). The 2020 five domains model: Including human–animal interactions in assessments of animal welfare. *Animals*, 10(10), 1870. DOI: <https://doi.org/10.3390/ani10101870>
- Melson, G. F. (2003). Child development and the human-companion animal bond. *American Behavioral Scientist*, 47(1), 31–39. DOI: <https://doi.org/10.1177/0002764203255210>
- Morgan Stanley. (2024, July 12). *The pet industry has plenty of lives left*. <https://www.morganstanley.com/ideas/pet-care-industry-outlook-2030?>
- Murray, L., Carroll, J., & Tyson, J. (2025). People and pets in the COVID-19 pandemic and the cost-of-living crisis: Identifying trends in the intake, adoption and return of companion animals during times of uncertainty. *Animals*, 15(11), 1584. DOI: <https://doi.org/10.3390/ani15111584>
- Norris, P. (2020). Measuring populism worldwide. *Party Politics*, 26(6), 697–717. DOI: <https://doi.org/10.1177/1354068820927686>
- Pine II, B. J., & Gilmore, J. H. (1999). *The experience economy*. Harvard Business School Press.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2018). *Self-determination theory: Basic psychological needs in motivation, development, and wellness*. The Guilford Press.
- Serpell, J. (2019). How happy is your pet? the problem of subjectivity in the assessment of companion animal welfare. *Animal Welfare*, 28(1), 57–66. DOI: <https://doi.org/10.7120/09627286.28.1.057>
- Tedeschi, R. G., & Calhoun, L. G. (2009). Posttraumatic growth: Conceptual foundations and empirical evidence. *Psychological Inquiry*, 15(1), 1–18. DOI: https://doi.org/10.1207/s15327965pli1501_01
- Thaler, R. (1980). Toward a positive theory of consumer choice. *Journal of Economic Behavior & Organization*, 1(1), 39–60. DOI: [https://doi.org/10.1016/0167-2681\(80\)90051-7](https://doi.org/10.1016/0167-2681(80)90051-7)
- Walsh, F. (2009). Human-animal bonds II: The role of pets in family systems and family therapy. *Family Process*, 48(4), 481–499. DOI: <http://dx.doi.org/10.1111/j.1545-5300.2009.01297.x>

- Wells, D. L. (2009). The effects of animals on human health and well-being. *Journal of Social Issues*, 65(3), 523–543. DOI: <https://doi.org/10.1111/j.1540-4560.2009.01612.x>
- Wood, L., Martin, K., Christian, H., Nathan, A., Lauritsen, C., Houghton, S., Kawachi, I., & McCune, S. (2015). The pet factor-companion animals as a conduit for getting to know people, friendship formation and social support. *PLoS One*, 10(4), e0122085. DOI: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0122085>
- World Organisation for Animal Health. (2021). *Final report 2021*. <https://www.woah.org/app/uploads/2021/06/a-88sg-final-report-2021.pdf>
- Zablan, K., Melvin, G., & Hayley, A. (2022). Older adult companion animal-owner wellbeing during the COVID-19 pandemic: A qualitative exploration. *Anthrozoös*, 36(2), 237–256. DOI: <https://doi.org/10.1080/08927936.2022.2125198>